

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Tit. XXI. De Bigamis non Ordinandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

officia decenter obeunda apti sint. per *can. 1. d. 36. can. 59. d. 50. can. 4. seqq. d. 55. c. 3. b. t.* ubi generaliter prohibentur promoveri ad Clericatum, adeoque ad quoscunque Ordines, etiam primam Tonfuram. Dissentit Sayrus. 3. *Et in Ordinibus susceptis non possunt ministrare*, intellige non absolute in omnibus, sed solum in illis, quorum functiones vel simpliciter, vel sine indecoro, scandalo, irreverentia exercere non amplius valent. per *c. 2. de Cler. egrot.* nam melioris conditionis sunt, utpote jam habentes jus quæsitum, apud quos super venit tale vitium post susceptos Ordines, quam qui ante illos susceptos eo laborant. Unde si Sacerdos v. g. sine propria culpa fiat cæcus, non quidem amplius permittitur celebrare, etsi forte aliquam Missam, v. g. de B. V. sciret memoriter, propter morale periculum irreverentiæ sacris speciebus inferendæ &c. non tamen prohibetur audire Confessiones: ac vicissim si fiat surdus, potest celebrare Missas, cum absolute non sit necesse, ut audiat Ministrum respondentem, modò moraliter certus sit, eum respondere, non tamen potest audire Confitentes. Pari modo contingere potest, ut Sacerdos propter supervenientem aliquam deformitatem vel morbum prohibendus sit à celebratione in loco publico, non tamen in loco privato. 4. *quandiu durat vitium*; eo enim cessante cessat quoque irregularitas hæc. 5. *vel in eo non dispensetur*. Sed hinc

4. Quæres, quis dispense in vitio corporis?
 R. 1. per se & ordinariè solus Papa, quia est impedimentum Jure Communi introductum, qui tamen in quibusdam vitiis, ubi nempe ingens est periculum irreverentiæ Sacramento inferendæ, vel scandali, nunquam dispensare solet; in quibusdam aliis raro. R. 2. Episcopus dispensat 1. cum eo, qui fecit sibi amputari virilia. *c. 4. b. t. ibi Panormit. n. 2. Pirh. hic n. 15.* sed ex auctoritate sibi delegata à Pontifice. 2. in vitio non notabili. *Pirh. ibidem.* 3. in vitio orto ex delicto occulto, v. g. quo aliquis se ipsum mutilavit, si hæc mutilatio non impedit functionem sacram. per *Trid. S. 24. c. 6. de Ref.* Imò juxta me etiam, si daretur vitium corporis occultum, & non impediens Sacram functionem, etiam si sine delicto proprio, aut propriè tali fuisset ortum, per ea, quæ dixi ad *tit. 15. de filiis Presbyt. n. 8.* 4. In dubio, sed tunc potius declarat Episcopus (uti & Prælati Regularis circa suos) vitium non esse tale, quod inducat irregularitatem, vel jam Ordinatam posse etiam publicè exercere actus sui Ordinis.

TITULUS XXI.

De Bigamis non ordinandis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Bigamia, tam Vera, quam Interpretativa, & Similitudinaria.
2. Quando Bigamia non contrahatur.
3. An in Infidelitate duas ducens uxores sit Irregularis.
4. Bigami sine peccato & certis pœnis non Ordinantur, nisi prius sint dispensati.

nantur, nisi prius sint dispensati.

5. 6. Quis dispense cum Bigamis.

Sciendum 1. Ad hoc, ut aliquis fiat bigamus seu bis conjugatus, requiri duo. 1. Matrimonium iteratum. 2. Copulam carnalem, vi cuius caro viri in plures mulieres dividitur, affectu maritali peractam (si propter aliquem defectum maritalis non sit reipsa, non datur bigamia) sive dein Matrimonium sit verè, sive interpretativè, sive similitudinariè iteratū. *can. 9. seqq. d. 34. c. 4. 5. b. t.* Unde Bigamia (aliqui legunt Digamia) triplex est, vera, interpretativa, & similitudinaria. Vera, & propriè dicta, est, quando quis duo vel plura Matrimonia validè contrahit, & interveniente copula consummavit. Interpretativa, quando quis revera contrahit quidem unicum Matrimonium, ex interpretatione tamen & fictione Juris censetur contraxisse duplex, & cum duabus, ut si quis contrahat Matrimonium & consummet cum vidua: vel cum repudiata à viro, cum quo fuit Matrimonio copulata, & copulam conjugalem habuit: vel cum tali, quæ fuit ab alio corrupta: vel actu maritali jungitur propriæ uxori, postquam hæc commisit adulterium vel sponte, vel vi oppressa. Nec obstat, quòd talis vir putaverit, se ducere virginem in uxorem, aut ignoraverit, suam uxorem fuisse adulteriò violatam; nam bigamia non solum contrahitur propter peccatum & in pœnam (quo casu utique requireretur scientia) sed etiam sine peccato, & principaliter propter defectum Significationis Sacramenti Matrimonii, quod ex institutione sua significat perfectam conjunctionem Christi cum Ecclesia per assumptionem carnis humanæ, & quidem unicum cum unica, seu conjunctionem unius Christi cum una Ecclesia, eaque immaculata. *c. 5. cit.* Unde hæc irregularitas dicitur oriri ex defectu Sacramenti, seu potius significationis Sacramenti. Ad interpretativè bigamos reducitur insuper 1. Qui conjugatus vivente uxore superinducit aliam, & sic polygamus efficitur. 2. Qui primà mortuà contrahit, cum qua tamè contrahere validè nequit propter impedimentum dirimens (probabiliter etiam incognitā) & consummat affectu maritali, quantum est ex se. 3. Qui cum duabus contrahit invalidè, secutà semper copulā. 4. Qui post mortem conjugis initiatus Ordinibus Sacris attentat novum Matrimonium contrahere, secutà copulā. Similitudinaria demum bigamia est, quando quis antecederet nunquam conjugatus post Professionem Religiosam, vel susceptos Sacros Ordines, contrahit, vel potius contrahere attentat Matrimonium cum una, eaque virgine, ac maritali affectu consummat. *can. 24. caus. 27. q. 1. c. 4. de Clericis conjug. c. 2. qui Clerici vel voventes.* Vocatur hæc bigamia similitudinaria propter similitudinem, quam conjugium spirituale, quod votò castitatis solenni ligatus contrahit cum DEO vel Ecclesia, habet cum carnali: qui igitur post spirituale conjugium contrahere attentat carnale, quasi & impropriè bigamus efficitur.

Sc. 2. Bigamis è diverio non annumerari. 1. Qui

Qui Sponsalia de futuro tantum contraxit cum pluribus, etiam secuta copula fornicaria. 2. Qui cum duobus quidem contraxit de praesenti, sed cum una tantum consummavit Matrimonium. 3. Qui duxit viduam, sed à priori marito, aut ab alio, nunquam cognitam. 4. Qui duxit foeminam, quam ipse solus, & non alius, prius carnaliter cognovit; nam nec ipse, nec foemina talis, divisit carnem in plures. 5. Qui cum meretrice una, vel pluribus est fornicatus, sive id fecerit solutus, sive ligatus; quia per copulam fornicariam non significatur conjunctio Christi cum Ecclesia, sed per Matrimonium maritali affectu consummatum. Oppones. In can. 2. d. 33. ab Ordinibus repellitur etiam ille, qui tantum quidem, sed concubinam, non matronam habuit. — vel meretricem: ergo ducens talem, cum qua ipse solus habuit rem saepius, & ducens meretricem, spectat ad bigamos. R. N. Conf. nam supposito etiam, quod ille Canon sit Gregorii Papae, & non Gennadii, de quo valde dubitatur, illa irregularitas fuit solum ratione concubinitatis & meretricii, quae per c. 6. h. t. subla-

ta est. Petes, an pro bigamis habendi sint, qui ante susceptum Baptismum in infidelitate adhuc duas duxerunt conjuges; vel unam quidem ante, sed alteram post Baptismum? R. cum S. Augustinus & communi contra S. Hieron. affirmativè ex can. 2. seqq. d. 26. quia irregularitas Bigamiae est introducta ob defectum perfectae significationis Matrimonii, qui defectus reperitur in Matrimonio altero, sive ante sive post Baptismum contracto & consummato; nam etiam Matrimonium, quod non est Sacramentum, ex institutione primæ significationis semper conjunctionem Christi cum unica Ecclesia, per text. ad Eph. 5. licet non tam perfectè, sicut illud, quod est elevatum ad rationem Sacramenti. Oppones. Infideles per homicidium, ante Baptismi suspensionem commissum, non sunt irregulares: ergo. Ant. prob. quia non tenentur legibus Ecclesiasticis; & per Baptismum tollitur omnis poena cum peccato. R. N. Conf. Ratio negandi est, quia Bigamia non contrahitur propter transgressionem legis, ne habet rationem poenæ, sicut irregularitas ex homicidio illicito orta, sed propter defectum significationis Matrimonii; neque est defectus, qui in solis Christianis consideratur, uti defectus lenitatis Christianæ, propter quem contrahitur à Christianis solis irregularitas ex homicidio etiam licito, publica auctoritate facto.

Dico. Bigami non ordinantur licitè, & absque certis poenis, nisi prius cum ipsis fuerit dispensatum. Assertio procedit de omni specie Bigamiae, relata in n. 1. De Bigamia vera constat ex can. 2. d. 33. c. 2. 3. 5. h. t. De Interpretativa ex can. 9. 10. 13. 15. d. 34. c. 3. 4. eod. De Similitudinaria ex can. 24. caus. 27. q. 1. c. 4. de Cleric. conjug. Dixi 1. non ordinantur licitè, id intelligendo de omnibus Ordinibus. 2. absque certis poenis: nam Episcopus, Ordinans talem scienter, incurrit suspensionem à celebratione Missæ per annum, & à collatione Ordinum, quos tali consilii, sed probabilius per sententiam

primùm. can. 2. d. 35. c. 2. h. t. Ordinatus verò in Majoribus jam existens ab exercitio Ordinum susceptorum suspendendus, & ab aliorum susceptione impediendus est. c. 2. cit. & seqq. Initiatus verò Minoribus tantum ipso jure amittit (vel potius non consequitur) omne privilegium Clericale, prohibeturque habitum gestare & tonsuram Clericalem. c. un. eod. in 6. Ad Bigamiam similitudinariam hæ poenæ probabilis se non extendunt, utpote quæ tantum latè & improprie Bigamia est. 3. Nisi prius fuerit dispensatum: nam Bigamia alio modo non tollitur, neque per mortem v. g. uxoris, ratione cujus contracta est.

Quæres, quis dispensare possit cum Bigamis? R. 1. Papa, & quidem in Bigamia vera ac interpretativa regulariter solus. c. 3. & fin. h. t. Debet autem in petitione dispensationis exprimi, qua bigami aliquis laboret; item si sit aliquis bigamus dupliciter vel tripliciter, nimirum bigami verà, & simul interpretativà, vel insuper etiam similitudinarià, debet & hoc exprimi: non verò, si quis sit trigamus vel quadrigamus in eodem genere bigamiæ, v. g. veræ, h. e. si tria vel quatuor successive Matrimonia contraxit & consummavit. R. 2. Episcopus in bigamia tantum similitudinaria, saltem post peractam poenitentiam. c. 4. de Cler. conjug. c. 1. qui Clerici vel vorvientes. Eadem potestas (& non major secluso speciali privilegio) extenditur ad Superiores Regulares, qui jurisdictionem quasi Episcopalem exercent in suos subditos, uti sunt Abbates, Generales, Provinciales, Priores exempti. Suar. d. 49. de Censur. sect. 6. n. 18. R. 3. Etiam in bigamia vera & interpretativa, si occulta sit, dispensat juxta me Episcopus, per ea, quæ disputavi ad tit. 17. n. 8.

Oppones 1. Bigamia est impedimentum Juris Divini juxta illud 1. Tim. 3. oportet Episcopum esse unius uxoris virum. Idem dicitur alibi de Diaconis. Concordat c. 2. h. t. ibi: in Bigamis contra Apostolum dispensare non licet, ut debeant ad Sacros Ordines promoveri, vel in eis, si promoti fuerint, remanere: ergo neque Pontifici concessum est dispensare in Bigamia, saltem ad Majores Ordines. Confirmatur: irregularitas Bigamiæ oritur ex defectu significationis Sacramenti: sed Papa, sicut non potest immutare significationem Sacramenti, ita nec tollere ejus defectum dispensando. 2. Episcopus dispensare potest cum illegitimis & criminosis ad Ordines Minores & Beneficia simplicia, ut supra falsi sumus: ergo & cum bigamis. Confirmatur ex can. 18. d. 34. ubi de Lectore bigamo tam verè quam interpretativè tali dicitur, quod in suo Ordine permanere possit, imò, si necessitas forte sit, etiam fieri Subdiaconus, utique dispensativè: ergo ibi datur Episcopo potestas dispensandi in executione Ordinis Minoris, & susceptione Subdiaconatus (consequenter etiam ad Beneficium simplex, cum in Majoribus constitutus promoveri debeat ad Beneficium, ne mendicare debeat) siquidem sermo non est ibi de dispensatione Pontificis, utpote qui ad omnes Ordines dispensandi potestate poller. Ita pro Episcopo discurrunt cum S. Th. Sylvester & Sanch.

& Sanch. de Matrim. lib. 7. d. 86. n. 11. & ad 1. Illa ordinatio de Bigamis processit à Paulo, non ut ab Apostolo, Jus Divinum promulgante, sed ut ab Antistite Ecclesiæ, Jus Humanum statuente; nam Apostoli, velut Ecclesiæ Prælati, plura statuerunt, à Jure Divino distincta, pro fidelium directione: exemplum habes in 1. Cor. 7. ubi idem Paulus ait: *ceteris ego dico, non Dominus*: item in *can. Apostolorum*. In c. 2. cit. solum insinuat difficultas in dispensando ob reverentiam S. Pauli, in cujus præcepto fundatur irregularitas bigamiæ. Ad Confirmationem fateor, Papam circa significationem Sacramenti nihil immutare posse; interim tamen ea manente potest laborantem defectu hujus significationis admittere ad Ordines; quia exclusio ab Ordinibus propter hanc causam introducta est à solis Ecclesiæ Prælatiis, & Jure Ecclesiastico. Ad 2. N. Conf. & paritatem, partim quia de illegitimis & criminosis habetur fundamentum in Jure, non verò de Bigamis; partim quia non est eadem ubique ratio, propter quam illi, & isti, excluduntur à susceptione & executione Ordinum. Ad Confirmationem. Transmisso etiam (quod aliqui negant, vel saltem dubitant) illum Canonem esse Martini Papæ, & habere auctoritatem Juris, ea tamen potestas rursus adempta est Episcopo per Jus recentius. c. un. h. t. in 6. & Trid. S. 23. c. 17. de Ref.

TITULUS XXII.

De Clericis Peregrinis.

SUMMARIUM.

1. Quinam hic vocentur Peregrini.
2. 3. Non admittendi ad susceptionem ulteriorum Ordinum, vel ministracionem in susceptis, sine litteris Testimonialibus &c.

1. Sciendum, per Clericos peregrinos hic denotari eos, qui extra suas dioceses peregrinantur, aut vagantur, ac ita ignoti sunt, ut de illorum ordinatione ac vita non constet, nihilominus tamen ulterius in Ordinibus promoveri, vel in susceptis ministrare volunt. An & quomodo id ipsis concedendum, præfatus Titulus docebit, qui per modum *Appendicis* ad explicatas hucusque irregularitates adnectitur; cum hujusmodi ignoti Clerici sint vicini irregularibus. Proinde

2. Dico, Clerici peregrini nec ad ultiores Ordines promovendi sunt sine Dimissoriis, doctrinæ morumque testibus, ac licentiam à suo Ordinario datam suscipiendi Ordines alibi exprimentibus; nec ad Divina publicè celebranda, & Sacramenta administranda admittendi sine litteris Commendatitiis, quas vocant *Formatas*, in quibus eorum Ordinarii testentur, quibus Ordinibus sint initiati, & quòd careat impedimento exercendi actus Ordinis, v. g. Sacerdotii; vel saltem sine alio Testimonio, quo de dictis fiat sufficiens fides. Ita communis. De *Dimissoriis* constat ex tit. 11. §. 2. supra. De *Formatis*, & alio idoneo Testimonio ex c. 1. 2. 3. h. t. Trid. S. 22. in Decreto de observandis in celebrat. Missæ. S. 23. c. 16. de Ref. Ratio, quia contingere potest, & sæpius jam contigit, ut Clerici vagi, & peregrini ignoti, fuerint homines non tan-

tum criminosi, infames, in exilium missi, irregulares &c. sed etiam Sacerdotii, vel aliis Ordinibus, non initiati, quibus se initiatos afferbant, & tamen Missas celebrare præsumperint gravissimò sacrilegiò, ac populum sædè deciperint. Dixi 1. *publicè*; nam ad privatam ac sine stipendio dato celebrandum facilius admitti possunt; modò parati sint juramentò se probare Sacerdotes, nec addunt rationes peculiares, quæ ipsos reddant suspectos de fraude vel fictione. per c. 3. cit. partim quia privatim celebrando non decipiunt populum, partim quia nemo faciliè præsumitur malitiosus sine aliquo suo commodo. Dixi 2. *vel saltem sine alio testimonio* &c. Quod habetur non modò per testes, sed etiam ex aliis indicis, fama, communi estimatione &c. quibus probent, se fuisse legitime ordinatos, *Formatas* autem amisisse vel per incendium, vel per direptionem, vel per alium casum.

Advertendum autem est 1. illos Clericos peregrinos, qui faciliè potuissent acquirere *Formatas* à suis Episcopis, id tamen omiserunt, vel nulla probabili ratione ostendere possunt, se eas perdidisse, non esse admittendos ad publicè celebrandum, etiam si parati sint jurare, se esse ordinatos. c. 2. h. t. quia juramentum suppletorium probationis, quale foret hoc, non deferretur, nisi quando semiplena probatio, vel præsumptio probabilis stat pro aliquo. c. fin. de *jur. jur.* 2. Episcopum teneri Clerico, qui iusta de causa vult egredi sua diocesi, nec habet beneficium residentiam exigens, dare Dimissoriales vel Commendatitias petenti. Si tamen Clericus eas peteret ob conscientiam, vel suspicionem criminis, aut similem causam, non oportet dare Commendatitias, sed præcisè Testimoniales de susceptis Ordinibus & carentia impedimenti Canonici à celebratione Divinorum arcantis. 3. Episcopum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum prohibere posse Prælatiis, etiam exemptis suæ dioceseos, ne externos & ignotos Sacerdotes ad Divina in suis Ecclesiis celebranda admittant, antequam ipse litteras Commendatitias vel Testimoniales recognoscat. per c. fin. h. t. Atque sic decisum referunt à S. Congreg. Cardd.

TITULUS XXIII.

De Officio Archidiaconi.

SUMMARIUM.

1. Quis dicatur Archidiaconus.
2. Quod ejus officium.
3. De quo plurimum immutavit Consuetudo.

Sciendum, à qualitatibus ad Ordines tum suscipiendos, tum exercendos, & ad consequenda Beneficia, Dignitates, & Prælaturas Ecclesiasticas requisitis, nunc transiri ad Officia, potestatem, & jurisdictionem certarum personarum, Prælatorum, & Judicum Ecclesiasticorum, de quibus tractabunt sequentes 10. tituli usque ad titulum 33. de Majorit. & Obed. Et primò quidem explicatur officium *Archidiaconi*, cujus prima post Episcopalem dignitas est

de